

Wincenty Urban

Rękopisy prawnicze biblioteki kapitulnej we Wrocławiu

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 8/1, 109-132

1965

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

SPRAWOZDANIA RECENZJE KOMUNIKATY

REKOPISY PRAWNICZE BIBLIOTEKI KAPITULNEJ WE WROCŁAWIU

Poznanie dziejów bibliotek kościelnych, odgrywających w przeszłości niewątpliwie doniosłą rolę w życiu kulturalno-religijnym społeczeństwa, ma też wielkie znaczenie dla rozpatrywania i wnikania w procesy rozwojowe kultury, ich powstawania, kulminacyjnych wzlotów i schyłkowych faz różnych prądów umysłowych, nurtujących w świadomości człowieka i społeczeństw w ubiegłych epokach¹.

Słusznie podniósł prof. Stanisław Estreicher, że zapoznanie się z przeszłością bibliotek ma wielkie znaczenie dla odtwarzania historii i prądów umysłowych władających danym społeczeństwem².

W życiu społeczeństw ubiegłych wieków książka prawnicza odgrywała bezsprzecznie niezmiernie ważną rolę.

Z zachowanych i uratowanych w czasie kataklizmów minionych wieków rękopisów bibliotecznych i starych druków z zakresu prawa zarówno kościelnego jak też świeckiego można poznać i śledzić zainteresowania ludzkie w tej dziedzinie, produkcję tego rodzaju ksiąg i zapotrzebowania na nie. O zapotrzebowaniu społeczeństwa na księgi prawnicze przez społeczeństwo średniowieczne świadczy wiele i ten wzgląd, że wśród księgozbiorów średniowiecznych księgi prawnicze znajdują się na ogół na drugim miejscu po księgach liturgicznych³.

Zestawienie niniejsze rękopisów prawniczych obejmuje dwa zasadnicze działy, mianowicie rękopisy pochodzące z właściwych zasobów Kapituły Wrocławskiej i z byłej Biblioteki Kolegiackiej św. Jakuba w Nysie, stąd też te ostatnie mają przy sygnaturze literę „n” (nyskie).

Przy opracowaniu niniejszego zestawienia uwzględniano przeważnie dane wytyczne zawarte w pracach: *Wskazówki do katalogowania rękopisów w zbiorach bibliotecznych* (Kraków 1935) i *Wytyczne opracowania rękopisów w bibliotekach polskich* (Wrocław 1955).

Zestawienie obejmuje 93 rękopisy; najwięcej z nich należy do Kapituły Wrocławskiej (84), do byłej Kolegiaty Nyskiej zalicza się 7 rękopisów; w czasie drugiej wojny światowej zaginęły 2 rękopisy.

Nie zamierzam w tym artykule podawać odtworzenia i charakterystyki rękopisów prawniczych Biblioteki Kapitulnej we Wrocławiu, pragnę jedynie zwrócić przez podane zestawienie uwagę uczonych w celu przyszłego opracowania różnych zagadnień stojących przed polską kano-nistyką. Dokładną analizę i poznanie oblicza kulturalnego środowiska należy pozostawić następnym badaniom.

Literatura

Hoffmann = H. Hoffmann, *Schlesische Kirchenbüchereien*. Archiv für schlesische Kirchengeschichte, Bd: 4 1939 s. 8—124.

Przypiski

¹ Por. K. J. Heilig, *Mittelalterliche Bibliotheksgeschichte als Geistesgeschichte*, Zeitschrift für deutsche Geistesgeschichte I: 1935 s. 12—13.

² St. Estreicher, *Biblioteka Tyniecka*, Sprawozdania z czynności i posiadzeń Akademii Umiejętności w Krakowie XX: 1915 nr 8.

³ Wł. Semkowicz, *Paleografia łacińska*, Kraków 1951, s. 182.

I. RĘKOPISY Z BIBLIOTEKI KAPITULNEJ WE WROCŁAWIU

Nr 41. Repertorium des Sachsenrechts. Niem., XV w., 32 × 21 cm, k. 274, pap.

K. 251—253 czyste.

Oprawa: deska i skóra; mosiężne okucia i guzy ochronne, wśród wytłoczonych wzorów oprawy są serca przebite mieczem i lilie, brak klamer, na grzbiecie oprawa uszkodzona.

Proweniencja: 1) Na okładce jest napis: „Cum honestum, pium, iucundum et utile sit, apud bene constitutas Respublicas tam in foro quam in Ecclesia omnia secundum decorum fieri, certe magni interest Reipublicae: bibliothecam uariis libris instructas religioni et publico usui destinatam obtinere, in que augenda et excolenda, viris fidelibus nulli labori supersedendum est. Illud perpendens dominus Joannes Cupius artium liberalium et medicinae Doctor hunc librum antiquitatis manu representans ad ipsius memoriam Ecclesiae Hirschbergensi dono dedit. 6 die Mai A. 1590”. 2) „Ex bibliotheca Ecclesiae Parochialis Hirschbergensis”.

Nr 42. Meydeburgisch Recht. Niem., 1390 r., 29,5 × 21 cm, k. 172, pap.

K. 172 — „Explicit liber thruncus (!) Anno domini Millesimo CCC° Nonagesimo in vigilia corporis Christi”.

K. 8 — czysta.

Oprawa: deska i skóra, brak sześciu guzów ochronnych, jedna zapinka naderwana.

Proweniencja: „*Librum istum dedit honestus vir Pancracius Gorteler ad librariam in Hirsberg et numquam alienandum sub pena extremi iudicii orate deum pro eo 1478*”. Po wojennej ewakuacji 1945 r. kodeks szczęśliwie ocalał.

- Nr 54. *Lectura Francisci de Zarabellis Liber V super Clementinis*. Łać., XV w., 42 × 29 cm, k. 333, pap., ilum.

K. 1 — Na pierwszej karcie miniatura starannej roboty przedstawiająca „pokłon Trzech Króli”, k. 331 — „*Explicit lectura eximii doctoris domini Francisci de Zarabella super Clementinis per manum Wil. Mar. de duino in honore s. Gertrudis*”. Kardynał Franciszek Zarabella zm. 1417.

K. 331—333 czyste.

Oprawa: nowoczesna tekturowa, skóra na grzbiecie.

Proweniencja: 1) *Ecclesiae Cathedralis Wratislaviensis*. 2) Na pierwszej karcie na dolnym marginesie mieści się herb, na którego tarczy (białe tło) podany jest trójząb (widelki), a po bokach litery „Do. BA”.

- Nr 72. Łać., pocz. XIV w., 14,7 × 10 cm, k. 535, perg.

1. K. 1—156r. *Repertorium libri VI-ti Decretalium*; k. 156, „*Explicit anno Domini MCCCXXII in vigilia annuntiationis Virginis Marie*”; k. 10 — Zapiska: „*Repertorium supra Decretales pro sede penitentiariorum ad dexsteram manum sedentibus*” (!)

2. Item *sermones manuscripti non indicato Auctore*. Ta część ma swoją starą paginację od 1 do 348; pisana drobnymi pismem.

3. K. 350r—378r. Item *tractatus de Confessione*.

W tej części mieszczą się „*Sermones*”, ich „*Incipity*” podane są na k. 349. Mamy tu między innymi: *Sermo ad Status „in eleccione prelatorum”*; *In synodis sermo*; *In capitulo Fratrum minorum*; *Ad theologos et praedicatores*; *De Beata Virgine*; *Ad monachos nigros*; *Ad virgines et puellas*; *De Sacramentis in generali et in specie*; *De praeceptis, de poenis et gaudiis i inne*.

Druga część rękopisu była poprzednio paginowana (1—348), część „*de confessione*” była niepaginowana, jak też i część pierwsza. Oprawa: deska i skóra; brak zapinki i łańcucha, oprawa nadniszczona, ślady z inkatenacji.

Na wewnętrznej stronie deski oprawy podane są tytuły: *Repertorium Libri VI Decretalium a. 1322 in Vigilia Annuntiationis manuscriptum in membrana*; item *Sermones manuscripti non indicato Auctore*; item *Tractatus de Confessione*.

Proweniencja: „*Iste libellus est Domini Johannis Rodzyna altaristae et praedicatoris in parva ecclesia, emptus per ipsum die sancti Francisci anno Domini MCCCCLXXV*”. (k. 157). Jan Rodzyna, zm. 6. 6. 1499, był penitencjarzem we Wrocławiu. Ar-

chiwum Archidiecezjalne we Wrocławiu. Dokument z dnia 19. 9. 1486 r. wymienia go jako „Beichtvater der Kirchen zu Breslau”. Por. Knoblich, *Die Grabstein — Aufschriften in der Bartholomäus — Krypta der Breslauer Kreuzkirche u. A.* „Zeitschrift des Vereins für Geschichte und Alterthum Schlesiens” VI: 1864, 323—387.

Nr 108. Canonum statuta Petri Ancharani.

(† 1416), Bartholomaei Brixiensis († 1258).

Łać., XV w., (druga połowa), 32 × 22 cm, k. 478, pap.

K. 348, 384, 408, 409, 452—455 — czyste.

Oprawa: deska, skóra, ornament, okucia, brak jednej klamry; na grzbiecie skóra nowsza.

Na okładce podane są „registri istius libri”. Pisane „Anno 1461 per Martinum Leipner de Stregovia protunc in paedagogio in Lipczk commissaarius in Lignitz 1469”.

Proweniencja: „Iste liber est Johannis Rodzyna altariste et praedicatoris ad sanctum Christophorum Wratislaviensem emptus per ipsum feria quinta post nativitatem Jesu Christi anno domini 1476”.

Nr 109. Statuta canonum.

Łać., XV w., (druga połowa), 31,5 × 21,5 cm, k. 496, pap.

K. 271—275 — czyste.

Na ostatniej stronie zapiska: „Scriptum per Martinum Leipner de Stregovia 1457 in habitatione doctoris Gregorii Stenbrechius in Lipczik”. K. 460.

Oprawa: deska, skóra i okucia, dwie klamry, ornament.

Proweniencja: „Iste liber est domini Joannis Rodzyna altaristae et praedicatoris ad sanctum Christophorum Wratislaviae emptus per ipsum feria secunda post Michaelis a. 1476”.

Przeoprawiono i zakonserwowano w 1961 r.

Nr 110. Statuta canonum.

Łać., 31,5 × 22 cm, K. 413, pap.

K. 412 — Na końcu podane: „Per me Martinum Leipner de Stregovia 1476”. K. 385—389 — czyste.

Oprawa: deska, skóra, okucia, guzy ochronne, ornament; brak jednej okładki drewnianej; przeoprawiono i zakonserwowano w 1961 r. Na wewnętrznej okładce podana treść (in isto volumine continentur).

Proweniencja: „Iste liber est domini Joannis Rodzyna alteriste et praedicatoris ad s. Christophorum Wratislaviae emptus feria sexta nativitatis Beatae Mariae Virginis anno 1476”.

Nr 129. Designatio prothocolli omnium et singulorum terminorum iudicialium nec non productorum processum et instrumentorum iudicialium.

Łańc., i niem., 1583 r. 33 × 21 cm, pap. k. 407.

Na karcie ochronnej zapiska: „Constat 1583”.

Oprawa: skóra, brak rzemyków do zawiązywania;

Proweniencja: Aus Oppeln.

Nr 136. Grundriss der katholischen und evangelischen Kirchenrechte von dr Ludwig Gitzler.

Niem., XIX w., 38,5 × 24 cm, K. 315, pap.

K. 11, 12, 303—315 — czyste.

Oprawa: ówczesna, tekturowa.

Nr 145. Łańc., XV., 30,5 × 21,5 cm, K. 339, pap.

1. K. 1—270r. Libri IV Sententiarum.

2. K. 272r—287r. Innocentii IV de contemptu mundi.

3. K. 288r—295v. De cruore miraculoso, tractatus-plena remissio peccatorum.

4. K. 295v—300v. Tractatus de apparationibus animarum a corpore exutarum.

5. K. 300—309v. Tractatus de illusionibus daemonum.

6. K. 312r—315v. Liber qui intitulator Elucidarium.

7. K. 316r—339v. Dialogus consolatorius de religiosorum temptationibus et utilitate confessionis Caesarii et Apollonii.

Oprawa: deska, skóra, okucia, brak łańcucha.

Proweniencja: „Ex bibliotheca Ecclesiae Parochialis Hirschbergensis” (Jelenia Góra).

Nr 151. Łańc., XIV w., 21,3 × 30,8 cm, k. 174, pap.

1. K. 1r—83r. Summa de arte dictaminis que dicitur microcosmus cui premissa est: Summa cancellariae.

2. K. 83r—84r. — Dialogus de processu vitionis ad studium.

3. K. 84r—87v. — Dialogus de mundo et homine; k. 87—90 — Dialogus de milite et clerico; k. 90—95. De magistro et discipulo; k. 98r. Dialogus alius de Angelo et homine; k. 98—99 — Dialogus de magistro et discipulo; k. 102v—106v. — Historia Cirilli et Methodii; (Incipit nova historia de patronis Regni Boemie). Przy tym jest: oratio pulchra de Domina: „O vere Sancta et immaculata ... dei mater Maria” (102—103); k. 106v—107v. — Sequitur dictamen de Cornice et Accipite per Johannem dictum Berlin compilatum”; k. 107r—122v. — Katho mgri Roberti de Rogio quem composuit Johanni filio suo; k. 123r—132v. — Processus novi Kathonis; k. 132—135. — Arnesti Pragensis Archiepiscopi Collatio electi in Regem Romanum; Collatio Clementis pape sexti in approbatione. Caroli in Regem Romanorum electi; k. 146—150 — In honorem Imperii per totum; k. 150v. — Epistola Joannis Berlin; k. 150—162. — Elegans certamen dictaminis inter Jordanum et Joannem de Capua; k. 162v—170r. — Libellus de

amicitia; k. 170—174. — Series literarum editarum per Petrum de Prete.

Oprawa: deska, skóra, ornament, brak okuć, zapinek. Na wewnętrznej stronie prawej okładki podany spis treści (in isto volumine continentur).

Proweniencja: „Ex ecclesia Hirschbergensi”.

- Nr 160. *Codex in quo Libri Institutionum, Digesta et Liber Feudorum.*

Łąc., XV w., 32 × 21,5 cm, k. 434, pap.

K. 418—434 — czyste.

Oprawa: deska, skóra, okucia; brak klamer i łańcucha.

Proweniencja: Ex Bibliotheca Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis.

- Nr 163. *Bartholomae, Regulae Juris.*

Łąc., 1594 r., 31,5 × 21 cm, k. 221, pap.

K. 6—8, 11—16, 18, 19, 84—88, 92—96, 100—101, 107—112, 115—119, 122—125, 128—132, 145—149, 153—155, 158, 161—165, 172, 176—180, 193—196, 199, 209—211, 213—217, 220—221 — czyste.

Oprawa: pergamin z tekstem liturgicznym; brak zapinek; na przedniej okładce wyciśnięte litery: I. W. i data 1594.

- Nr 165. *Reformatio et Recensus Visitationum Curiae Monasteriensis Ecclesiasticae auctoritate Reverendissimi et Celsissimi Principis Christophori Bernardi anno 1651 publicata 1802 Monasterii.*

Reformatio et Recensus Visitationum Curiae Monasteriensis
Łąc., 1802 r., 33 × 22 cm, k. 194, pap.

Oprawa: nowoczesna, tekturowa.

Proweniencja: Ex hereditate Schmedeling.

- Nr 173. *Epitome Institutionum Imperialium.*

Łąc., 1592 r., 33,5 × 21,5 cm, k. 266, pap.

Studio Dorothei Ferpeit Nobilis Franci.

Oprawa: pergaminowa, tekst liturgiczny In maioribus festivitatibus), nuty; brak tasemek.

Proweniencja: Ex Bibliotheca Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis.

- Nr 174. *Apostullae Modesti.*

Łąc., XVI w., 32,5 × 21,5 cm, k. 381, pap.

K. 1 — Tituli infortiati serie alphabeti dispositi.

Oprawa tekturowa z półskórką na grzbiecie z ornamentem figuralnym i roślinnym; reszta okładek jest obciągnięta w pergamin z tekstem liturgicznym (orationes „pro congregatione”; teksty lekcji i ewangelii mszalnych i in.).

Proweniencja: Ex Bibliotheca Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis.

Nr 189. Łąc., XIV/XV w., 30,5 × 21 cm, k. 208, pap. i perg.

1. K. 1r—31r. Statuta provincialia provinciae Gensnensis; k. 1 — Incipiunt statuta provincialia in Kalis edita. (25. 9. 1420). K. 31 — Finis hic est statutorum provincialium.

2. in nomine domini amen.

K. 32r—91r. Excerpta de libris revelationum beatae Brigittae; k. 32 — Ego sum creator celi et terre.

3. K. 92r—175v. — Chronica Romanorum pontificum et imperatorum; k. 92 — Quoniam scire tempora summorum pontificum romanorum. Na karcie 175v. podana uwaga: Residuum huius Cronice continetur in fine huius voluminis”.

4. K. 176r—206r. — Incipiunt rariora uocabula Bible.

5. K. 206v—208v. — Hic inchoatur Complementum Cronicae Pontificum romanorum atque imperatorum; k. 206 — Henricus septimus comes. Uchwały synodalne (folium 1 i 12) pisane są na pergaminie. „Complementum Cronicae Pontificum romanorum...” doprowadzone jest do Jana XXIII. Statuty prowincji gnieźnieńskiej rozpoczynają się od słów: „Incipiunt statuta provincialia in kalis edita...” „Nos Nicolaus dei gratia Sancte Gneznensis Ecclesie Archiepiscopus et primas...”, na marginesie dopisał ktoś później ołówkiem datę „1412—22” oraz lata pontyfikatu Jana XXIII (1410—15) i Mikołaja Trąby (1412—22) oraz Marcina V (1417—31). Na pierwszej karcie ochronnej pergaminowej podane niewyraźne notatki; mówiące: „Anno domini MCCCCLXV solis die sexta maij in ecclesia parochiali lanciczouiensi in provinciali synodo, aliqua statuta provincialia subsequencia moderata sunt, inter que eciam talis suspensio factarum penarum, ut infra scribitur”. „Item omnes penas singulorum statutorum provincialium, illis dumtaxat exceptis, que immunitatem et libertatem conce nunt ecclesiasticam tam in rebus quam in iuribus et personis, usque ad futuram synodum suspendimus et pro suspensis habemus, hac sacra synodo approbante. Sancio (!) eciam contra notarios et alios falsarios edita, salvis eciam penis in Statuto contra clericos concubinariis appositis. Na początku 12 kart pergaminowych.

Oprawa: deska i skóra.

Proweniencja: 1) „liber Sanctimonialium in llybental in quo continentur subscripta”; do zbiorów Biblioteki Kapitulnej wpłynął kodeks ten w 1907 r. jak wskazuje naklejka „Aus Liebenthal 15. 7. 1907”.

Por. P. Wł. Fabisz, Wiadomość o synodach prowincjonalnych gnieźnieńskich i o prawach Kościoła polskiego, z dodatkiem spisu synodów diecezjalnych polskich, Kępno 1861, s. 84—98, 110—111; J. Sawicki, Concilia Poloniae. Źródła i studia krytyczne

- X. Synody diecezji wrocławskiej i ich statuty, Wrocław — Warszawa — Kraków 1963.
1420. IX. 25. (Wieluń—Kalisz); 1466 synod Łęczycki.
- Nr 201. *Tractatus de jure et justitia*.
Łąc., XVII w., 20 × 14 cm, k. 137, pap.
K. 1—3, 135 — czyste.
K. 138. Dołączone są tu drukowane: *Conclusiones theologicae de virtute iustitiae disputae Romae in Collegio Germanico-Hungarico ab Ignatio Ferdinando Richter ab Hartenberg eiusdem Collegii Alumno Anno 1652*.
Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w białą skórę.
Proweniencja: Ignatius Ferdinandus Richter ab Hartenberg.
- Nr 221. *Scriba Iuridica Digestorum*.
Łąc., 1591—1592, 21 × 15 cm, k. 343, pap.
K. 1—3, 124—127, 231—239 — czyste.
K. 4. In Titulum „*Scluto matrimonio*”
Wykłady spisane według prof. Guido Panzirozi.
Oprawa ówczesna, tektura, skóra na grzbiecie i narożnikach.
Proweniencja: Brak danych.
- Nr 227. *Ad Rubricam de legatis*.
Łąc., XVII w., 22 × 15,7 cm, k. 102, pap.
K. 102 — czysta.
Spisane wykłady
Oprawa ówczesna, pergaminowa, nadniszczona.
Proweniencja: *Ex Bibliotheca Venerabilis Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis*.
- Nr 230. *Instruptione a Monsigr. Sacchetti Vescovo de Erauina Nuntio appresso la Maesta cattolica*.
Włoski, XVII w., 24,5 × 19 cm, k. 34, pap.
K. 33, 34 — czyste.
Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w skórę.
Proweniencja: *Ex Bibliotheca Reverendissimi Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis*.
- Nr 231. *Promotioni al Cardinalato*.
Włoski, XVII w., 24,5 × 19 cm, k. 168, pap.
K. 1, 2 — czyste.
K. 168. *Le vie delle promotioni al Cardinalato*.
Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w skórę.
Proweniencja: *Ex Bibliotheca Reverendissimi Capituli Cathedralis Ecclesiae s. Joannis Wratislaviensis*.
- Nr 242. *Institutiones Juris civilis Justiniani*.
Spisane według wykładów profesora Andrzeja Grabianowskiego na Uniwersytecie w Krakowie; spisał Krzysztof Karol Heyman w 1666 r. „*In Alma et Celebri Universitate Cracoviensi*” — „*Die*

14 Martii Anno 1666 hora 2-da post meridiem feliciter in Domino finivi”.

Łąc., 1666 r., 19 × 15 cm, k. 245, pap.

K. 2, 3, 226—245 — czyste.

Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w pergamin z tekstem i jednobarwnymi inicjałami.

Proweniencja: 1) Ex libris: Christophorus Carolus Heyman.

2) Ex Bibliotheca Capitulis Ecclesiae Cathedralis Wratislaviensis.

Nr 245. Łąc., XVII w., 20 × 14 cm, k. 228, pap.

K. 1—3, 44, 83, 126—130, 215—218, 226—227 — czyste.

1. K. 4r—225v. De poenis ecclesiasticis.

2. K. 228. Publicatio bullae „In Coena Domini” 1652. (druk).

Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w skórę; na grzbiecie podana sygnatura stara C. 24.

Proweniencja: Brak danych.

Nr 246. Liber primus Decretalium, praelectus in Universitate Salisburgensi.

Łąc., 1714 r., 20,5 × 16,5 cm, k. 475, pap.

Conscripsit Ernestus Kolbnitz a Kolbensee.

Oprawa ówczesna, tektura, na grzbiecie uszkodzona.

Proweniencja: Ernestus Kolbnitz.

Nr 247. Pars prima Digestorum seu Pandectarum publice prelecta in Universitate Salisburgensi.

Liber Primus De Jure et Justitia.

Łąc., 1714 r., 20 × 14 cm, k. 261, pap.

Wykłady spisane przez Ernesta Kolbnitza von Kolbensee.

Dołączony druk: Problema. Quodum Praesagium in Jure Publico ferat Pacificatio Rastadiensis.

Oprawa ówczesna, tekturowa.

Proweniencja: Ernestus Kolbnitz.

Nr 248. Praelationes publicae in libros IV Institutionum Imperialium, traditae a Josepho Adamo Hyblinger in Universitate Salisburgensi, auditae et conscriptae ab Ernesto Thaddaeo Kolbnitz de Kolbensee.

Łąc., 1714 r., 19,5 × 14 cm, k. 527, pap.

Oprawa ówczesna, tekturowa.

Proweniencja: Ernestus Kolbnitz.

Nr 250. Orationes Synodales.

Łąc., 1646, 19,5 × 15 cm, k. 92, pap.

K. 1, 5, 8—10, 23, 28—33, 54—63, 69—70, 85—88 — czyste.

K. 2 — Oratio habita in Synodo Dorotheana Obernburgi.

Dotyczy biskupstwa w Passawie.

Oprawa ówczesna, skóra, dwa rzemyki do zawiązywania.

Proweniencja: Brak.

- Nr 256. *Doctrina D. Thomae de Jure et Justitia.*
 Łąc., 1632 r., 19,5 × 16,5 cm, k. 144, pap.
 K. 1—4, 140—144 — czyste.
 Są to wykłady spisane przez Sebastiana Rostocka, późniejszego biskupa wrocławskiego, na jezuickim Uniwersytecie Ołomunieckim w 1632 r.
 Oprawa ówczesna, tektura, skóra barwiona na kolor ciemnozielony, dwie tasiemki do zawiązywania.
 Proweniencja: Exlibris: Sebastianus Episcopus Wratislaviensis.
- Nr 259. *Ius controversum in omnes VII partes Pandectarum seu Digestarum.*
 Łąc., 1713 r., 20,5 × 15,5 cm, k. 276, pap.
 K. 1, 142—144, 230—231, 276 — czyste.
 Są to wykłady prof. Józefa Bernarda Gletle na Uniwersytecie Salzburskim.
 Oprawa ówczesna, tekturowa.
 Proweniencja: Brak.
- Nr 265. Łąc., 1724 r., 22,3 × 16 cm, k. 170, pap.
 K. 1, 151—153, 164—169, 171 — czyste.
 1. K. 2—163. Vargas, *De Iustitia et iure.* In Ildam Ildae D. Thomae Doctoris Angelici.
 2. K. 170 — *Conclusiones theologicae* — Caroli Friderici Sean Lenticusis, Seminarii Romani convictoris. (druk).
 Oprawa ówczesna, tektura obciągnięta w skórę.
 Proweniencja: Ex donatione Reverendissimi ac Illustrissimi liberi baronis de Saurma Praelati Scholastici infulati et Canonici Ecclesiae Cathedralis Wratislaviensis possidet Bibliotheca eiusdem Ecclesiae. 1775.
- Nr 274 a, b, c, d, e. *Miscellanea Juris.*
 Łąc., i niem., XVI w., 21,5 × 17 cm, pap.
 Pars 1, k. 390; Pars 2, k. 382; Pars 3, k. 383; Pars 4, k. 397;
 Pars 5, k. 250;
 Pars 1, 389, 390 — karty czyste; 381, 382 — czyste; 396, 397 — czyste; 245—250 — czyste;
 Oprawa ówczesna, tektura, na grzbiecie i narożnikach skóra.
 Proweniencja: Brak.
- Nr 275. *Scripta theologica et canonistica.*
 Łąc., XVII w., 22 × 15,5 cm, k. 364, pap. K. 88, 131, 193—196 — czyste.
 1. K. 197r—214v. — *Ius Canonicum de censuris Ecclesiasticis*, Romae 18 Februari 1646 r.;
 2. K. 217—224 — *De Regulis Juris et de verborum significatione*; Romae 18. 2. 1646;

3. K. 225r—260r. — *Disputationes de Incarnatione Verbi Divini*.
Oprawa pergaminowa, dwie tasiemki do zawiązywania, jedna naderwana.
Proweniencja: *Ex legato Matthiae Joannis Stephetti, Anno 1668*.
- Nr 276. *Digestorum seu Pandectarum pars III—VII*.
Łąc., 1715 r., 20,5 × 16,5 cm, k. 440, pap. K. 160—161 — czyste.
Wykłady, które spisał na uniwersytecie w Salzburgu Ernest Kolbnitz von Kolbensee.
Oprawa ówczesna, tektura.
Proweniencja: Ernestus Kolbnitz.
- Nr 278. *Juris civilis aliquod tractatus*.
Łąc., 1647 r., 22 × 16,5 cm, k. 204, pap. K. 203—204 — czyste.
Wykłady spisane przez Macieja Jana Stephetiusa „*In Alma Universitate Romanae Sapientiae*”. *Romae scripti 1647*.
Oprawa ówczesna, skóra, brak rzemyków.
Proweniencja: *Ex Bibliotheca Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis*.
- Nr 279. Łąc., 1645 r., 22 × 15 cm, k. 233, pap.
1. k. 3—166 — *Ad quatuor libros Institutionum civilium explicatio*;
2. 169—231 — *De Officio eius cui mandata est Jurisdictio Anno 1648*.
K. 167, 168, 207, 210, 232, 233 — czyste.
Wykłady spisane w Rzymie przez Macieja Jana Stephetiusa.
Oprawa: skóra, brak rzemyków.
Proweniencja: Na karcie 2, rysunek piórkowy, u góry otoki dwaj aniołowie adorują Krzyż, w środku dwie postacie: *Misericordia, Puritas*. Na polu środkowym napis: „*Ex Bibliotheca Vmi Capituli Cathedralis Ecclesiae Vratislaviensis*”.
- Nr 280. *Digesta liber 1—16*.
Łąc., XVII w., 21 × 17 cm, k. 224, pap.
K. 1—3 — czyste.
Pismo wyblakło, trudno czytelne.
Oprawa ówczesna, tekturowa, uszkodzona na grzbiecie.
Proweniencja: Brak danych.
- Nr 281. *Liber 17—48 Digestorum*.
Łąc., XVII w., 21,5 × 17,5 cm, k. 285, pap.
K. 1—3, 282—285 — czyste.
Oprawa nowoczesna, płótno i tektura, 1962 r.
Proweniencja: Brak.
- Nr 282. *Liber quartus Decretalium*.
Łąc., 1712 r., 20,5 × 16,5 cm, k. 392, pap.
K. 1—2, 51—53, 288—292, 341—342, 365, 366, 373—379, 387—392 — czyste.

Wykłady spisane przez Ernesta Kolbnitza z Kolbensee na Uniwersytecie w Salzburgu.

Oprawa ówczesna, tektura.

Proweniencja: Ernestus Kolbnitz.

- Nr 292. Zinsbuch — Nach Ordnung Römischer Kayserlicher Majestät und des Landes Schlesien. Allen Ambtleuten, Vorvaltern, Curatorn, Vormüнден, auch gemeinem Manne und jedem Husswirdt sehr nützlich, forderlich und dinstlichen zu gebrauchen.

Gestattet und verfertigt durch Casparum Richter, Burger und Deutschen Schuelhalter zur Olszen.

Niem., 1593 r., 19,3 × 15,5 cm, k. 84, pap.

Oprawa nowoczesna z r. 1962, tektura obciążnieta w płótno.

Proweniencja: Brak.

- Nr 302. Łąc., XV w., 31 × 22,5 cm, k. 194, pap.

1. K. 1r—163r. — Liber decretalium (1489); k. 1 — Tituli librorum decretalium; k. 2 — De summa Trinitate et fide catholica; k. 163v. — Sequuntur tituli librorum decretorum et legum; k. 164v. — Nota de cognatione; k. 167v. — de Judeis et Saracenis capitulum.

2. K. 170r.—170v. — Bulla papae Martini V (1425) de emptione et venditione annui census; k. 170v. — Edita est hec declaratio per dominum Martinum papam quintum predictum Anno domini 1425.

3. K. 171r.—175r. — Summa Joannis Andree super quarto Decretalium; k. 175 — Finitus die dominica post festum sancti Petri ad Vincula. Anno domini 1489. Laus deo.

4. K. 175v.—177r. — Seneca de infortuitis seculi rebus ac morte non timenda feliciter incipit 1489.

Explicit Seneca de Infortuitis seculi rebus ac morte non timenda in die sancti Mauxencii Anno 1489.

K. 178—194 — czyste.

Oprawa: deska i skóra, okucia; deski złamane; zniszczona. W 1958 r. dokonał reperacji oprawy J. Majchrzak, na deski dano płótno.

Proweniencja: Ex Bibliotheca Parochiae Oppoliensis.

- Nr 303. Łąc., połowa XV w., 31 × 22 cm, k. 490, pap.

1. K. 3r.—187v. — Lectura quarti libri Decretalium (1438).

2. K. 202—488 — Consilia Caldrii finita per manus Christophori Wayman de Loben (Lüben) consistorii Wratislaviensis.

Na drugiej k. ochronnej jest uwaga: „Anno 1438 incepti scribere Franciscus de Zambarell super istum librum decretalium die 9 Sept. circa horam 15”.

K. 197: „Explicit lectura quarti libri decretalium edita per famosissimum utrisque iuris doctorem dominum Anthonium de

Sentrio pie memorie, cuius anima per Dei misericordiam requiescat in Sancta pace. Et hoc sub anno Domini 1438 mensis Octobris penultima die eiusdem". „Finivi librum suis manibus scripsi ipsum"; k. 202 — „incipit tabula consiliorum domini Joannis de Caldrino et Guaspari eius filii". K. 230 — Securus consilia Caldrini; k. 488 — „Expliciunt consilio Caldrini finito per manus domini Christoffori Wayman de Loben consistorii. Wratislaviensis 29 die mensis Julii".

Na początku 2 karty czyste. K. 198—201, 228, 229—298, 301, 489 — czyste.

Oprawa: deska, skóra, dwie klamry do zapinania, guzy ochronne. Proweniencja: 1) „Liber Ecclesiae Collegiatae S. Crucis Oppolien. Auff Gott Bau(!) ich Joachim Schwincke von Ooppel". 1559. 2) „Ex Bibliotheca Parochiae Oppoliensis".

Biblioteka kapitulna we Wrocławiu otrzymała ten Kodeks w 1913 r.

Giovanni Calderino um. 1365 r. w Bolonii; Loben — Lüben (Lubin).

Nr 305. Łąc., pierwsza połowa XV w., 21 × 15 cm, k. 234, pap.

1. K. 1r—59v. — Quartus liber sententiarum (5. 12. 1416);
2. k. 60—61 — Registrum;
4. k. 62—63 — Nota de nocturna pollutione;
4. k. 63r—64r — De negligentia circa sacramentum Eukaristie;
5. k. 64v—68r — Speculum peccatoris beati Augustini;
6. k. 72r—83v — Suspiria b. Augustini;
7. K. 84r—86v — Tractatus de scola claustrali S. Bernardi. De mortuis sepeliendis in festivitibus. Capitulum de matrimonio.
8. K. 86r—88v — Decreta Concilii Constanciensis;
9. k. 89r—95r — Tractatus de sanguine Jesu Christi. Historia S. Hedwigis;
10. K. 97r—123v — Conciones;
11. k. 190r—196r — Quasi stella matutina;
12. k. 200—220v — Tractatus de confessione;
13. k. 221r—234r — Decreta synodi Wratislaviensis de anno 1446; Karty 64—71, 124r—129, 150—151, 182—189, 196v—199 — czyste.

Oprawa: deska i skóra.

Jako karty ochronnej w oprawie użyto dokumentu pergaminowego króla Władysława Jagiełły z 28 lipca 1414 r.

Proweniencja: 1) „Ex bibliotheca Parochiae Oppoliensis". 2) Aus der Pfarrei Ooppel. Do zbiorów kapitulnych we Wrocławiu wpłynął tenże rękopis w 1913 r. Po wojnie 1945 r. i ewakuacji rękopis wpisano pod Nr 520.

- Nr 338. *Tractatus de Jure et Justitia*.
Łańc., XVII w., 19,5 × 16,3 cm, k. 112, pap.
Oprawa ówczesna, pergamin z tekstem liturgicznym, pisanym w dwóch kolumnach, brak rzemyków do zawiązywania.
Proweniencja: Exlibris: Sebastianus Episcopus Wratislaviensis.
- Nr 348. *Kulmer Recht*.
Łańc. i niem., XVI i XVII w., 47,5 × 33,5 cm, k. 45, pap.
Zawiera między innymi odpisy: *Index juris Culmensis 1679*, *Constitutiones civitatis Thoruniensis 1523*.
Oprawa współczesna z r. 1959, tektura obciążona w płótno.
Proweniencja: Brak.
- Nr 349. *Fünf Bücher Cöllmischen — Culmer Rechts*.
Niem., XVII—XVIII w., 21,5 × 18 cm, k. 69, pap.
K. 1 — Register oder Inhalt der folgend geschriebenen Fünf Bücher Cöllmischen Rechtes; k. 4 — *Jura terrarum Prussiae terrestria*.
Dawna paginacja: 191 str.
Oprawa: Brak.
Proweniencja: Brak.
- Nr 369. *Naturrecht in den Vorlesungen des Prof. Dr Abegg nachgeschrieben von Hübner Gebhard*.
Niem., 1836—37. 50 × 18,5 cm, k. 101, pap.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: G. Hübner.
- Nr 371. *Gaupp, Deutsches Privatrecht*.
Niem., XIX w., 22,4 × 18,5 cm, k. 172, pap.
K. 1, 172 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Gebhard Hübner.
- Nr 372. *Gaupp, Encyklopaedie und Methodologie des Rechts*.
Niem., XIX w., 21,2 × 17,5 cm, k. 105, pap.
K. 1—2, 104, 105 — czyste.
Oprawa nowoczesna
Proweniencja: G. Hübner.
- Nr 373. *Pandecten des römischen Rechts*.
Niem., połowa XIX w., 22 × 19 cm, k. 214, pap.
K. 1, 192 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Gebhard Hübner.
- Nr 374. *Gaupp, Deutsches Staatsrecht*.
Niem., 1838 r., 20,5 × 17 cm, k. 105, pap.
K. 1, 7, 105 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Stephanus Adonias.

- Nr 375. Gaupp, Positives Völkerrecht.
Niem., 1833 r., 20,5 × 18 cm, k. 67, pap.
K. 1, 7, 67 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Stephanus Adonias.
- Nr 399. Europäisches, besonders deutsches Staatsrecht nach Prof. dr. Gans.
Niem., 1838 r., 22 × 18 cm, k. 84, pap.
K. 1, 83, 84 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Rudolf Dittrich.
- Nr 400. Constitutiones et decreta condita in Provinciali Synodo Gnesnensi, quam Illmus et Revmus D. Stanislaus Karnkowski, Archiepiscopus Gnesnensis habuit Petricaviae anno 1589. Pragae Typis mandat Joannes Othmarus anno MDXC.
Łać., XIX w., 30,5 × 23,5 cm, k. 47, pap.
Odpis.
Na dole podano „Liber rarissimus”.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Brak danych.
- Nr 429. Compendium Juris Canonici secundum V. libros Decretalium Gregorii Papae IX ordine titulorum digestum.
— Łać., 1736 r., 21 × 16,5 cm, k. 76, pap.
K. 75—76 — czyste.
Oprawa broszurowa.
Proweniencja: Aus dem Kloster Heinrichau.
- Nr 439. Deutsches Privatrecht vorgetragen von Dr Jordan.
Niem., 1821 r., 29 × 21 cm, str., 263, pap.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Johann Juppe.
- Nr 451. Deutsche Staats- und Rechtsgeschichte nach Prof. Dr O. Stobbe.
Niem., 1870 r., 24 × 20 cm, k. 214, pap.
Neueste deutsche Staats und Rechtsgeschichte nach den Vorträgen des Herrn Hofrath Prof. Dr Schulze.
K. 1, 2, 51, 52, 164—165, 210—214 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tektura, płótno.
Proweniencja: Nachlass Dittrich (1931 r.).
- Nr 452. Pandecten — nach Savigny.
Niem. 1838 r., 22 × 19 cm, k. 162, pap.
K. 1, 9, 162 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Nachlass Dittrich (1931 r.)
- Nr 453. Pandecten oder Civil-Recht.
Niem., 1842 r., 26,5 × 21,5 cm, k. 192, pap.

- K. 1, 108—128, 191, 192. — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Nachlass Dittrich (1931 r.).
- Nr 454. Pandecten (zweite Hälfte): Erbrecht und Obligationsrecht nach Geheimen Rath Prof. Dr von Vangerow.
Niem., 1869 r., 27,5 × 22,5 cm, k. 178, pap.
K. 8, 91, 171—178 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Nachlass Rudolf Dittrich.
- Nr 460. Erbrecht beim Prof. Göschen zu Göttingen.
Niem., 1827 r., 28 × 20 cm, k. 138, pap.
K. 1, 3, 13, 18, 25, 26, 55, 62, 69, 79, 101, 115, 138 — czyste.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Aus dem St. Josef-Stift, 1932 (Wrocław).
- Nr 461. Institutionen — äussere und innere Geschichte des römischen Rechts nach Dr Warnkoenigs Vorlesungen.
Freiburg 1839—40.
Niem., 1839—40 r., 28,5 × 23 cm, k. 142, pap.
K. 131, 142 — czyste.
Oprawa nowoczesna.
Proweniencja: A. Karker.
- Nr 273. Reform der geistlichen Tribunale. Viertes Capitel aus dem Leben des hl. Carolus Borromäus. Odpis.
Niem., XIX w., 38 — 23,5 cm, k. 21, pap.
Oprawa: broszurowa.
Proweniencja: Von J. Sossalla (10. III. 1933).
- Nr 474. Über die gesellschaftlichen Verbindungen.
Niem., franc., 1809 r., 23 × 18,5 cm, k. 18, pap.
Oprawa: broszura.
Proweniencja: Brak.
- Nr 485. Jus canonicum cum iure ecclesiastico catholicorum et evangelicorum nach Prof. Gitzler.
Niem., 1851 r., 21,5 × 17,5 cm, k. 136, pap.
Oprawa nowoczesna, tekturowa.
Proweniencja: Heinrich Kaintzik.
- Nr 510. Grundriss zur Pandektenvorlesung von Heinrich Dernburg.
Niem., 1886—87 r., 21 × 16,5 cm, k. 524, pap.
Oprawa nowoczesna, tektura, skóra, górna okładka uszkodzona.
Proweniencja: Paul Sterling.
- Nr 521. Summa ad decretum Gratiani.
Łać., XV w., 33 × 22 cm, k. 350, pap., ilum.
K. 290. Et sic est finis huius operis videlicet Hügeconis alias Hugwiconis secunda feria ante ascensionis Domini, pro quo Deus astripotens, qui trinus in personis et unus in essentia

existit, sit benedictus non minus sua tenerima virgo Maria una cum omnibus electis Dei cunctipotentis, qui mihi O. Bacco de Wratislavia necnon succentori kathedralis ecclesie Olomucensis calicem huius operis hilariter concesserunt anno Domini 1482. K. 292. Spis.

(Hugo de Pisa † 1210, qua episcopus Ferraræ).

Oprawa ówczesna, deska, skóra, dwie klamry, brak guzów ochronnych; naprawiana w 1963. r.

Proweniencja: 1) „Iste liber per me Valentinum Jugenice est dispositus pro florensis Anno domini 1486”. 2) „Sum mgr Ven-ceslai Lassotini de Thost Canonici Wratislaviensis et Propositi Oppoliensis Datus Ecclesiae Oppoliensi Anno domini 1538”. 3) „Ex Bibliotheca Parochiae Oppoliensis”.

- Nr 539. Exercitia spiritualia ad usum clericorum saecularium et omnium in cura animarum D. D. curatorum expositorum accommodata, conscripta a Joanne Bernardo Loss — anno 1804, Grottkoviae. Dalsze części: 1) Triduana mentis recollectio. 2) Dies sancta pii sacerdotis id est modus et ordo vivendi pro viris ecclesiasticis in seculo degentibus.

Łąc., 1803—1904 r., 20,5 × 16,5 cm, k. 237, pap.

Oprawa: tekutra, skóra.

Proweniencja: Grodków.

stara sygn. A. 15.

- Nr 567. Usus modernus institutionum a Christophoro Seidelio Reipublicae Wratislaviensis secretario conscriptus.

Łąc., 1714 r., 20 × 16,5 cm, str. 494, pap.

K. 486 — 494 — czyste.

Oprawa nowoczesna, tekturowa.

Proweniencja: J. Juppe.

- Nr 590. Jura civilia Regni Boemiae.

Niem., łąc., XVI w., 34 × 21 cm, str. 255, pap.

Oprawa: Pergamin z tekstem liturgicznym, przypuszczalnie z agendy, między innymi ma rubryki „Benedictio salis et aquae dominicis diebus”, w tekście teje oprawy zachowany jest inicjał „D” złożony. Na okładce wewnętrznej naklejony drzeworyt herbu.

Proweniencja: 1) Katholische Pfarrkirche Naumburg a/Queis (pieczęć okrągła), niżej data 1714. 2) Przekazało do Archiwum Archidiecezjalnego dnia 25. 8. 1954 r. Seminarium Duchowne we Wrocławiu.

- Nr 594. Liber quartus Institutionum Imperialium.

Łąc., XVII w., 19,5 × 16,5 cm, k. 118, pap.

K. 1, 116—118 — czyste.

Oprawa: tektura i pergamin.

Proweniencja: 1) Ex libris Martini Floriani Rimpler S. Theologiae licentiati praepositi Naumburgi ad Quissum. 2) Z Biblioteki Alumnatu (Wrocław).

Nr 641. *Libellus iuris.*

Łać., niem., 1563 r., 10,4 × 16,2 cm, k. 92, pap.

K. 2 — Praefacio, De citacione; k. 54 De Executione.

Na odwrociu: Laus Deo. Finitus hic liber Anno 1563, 29 Decemb. hora 9 Vesperi. Conscripthus Lipsiae in aedibus ... per me Josephum Hartenbergem.

K. 55—92 — czyste.

Oprawa: pergamin, barwiony na różowo, ślad mosiężnej zapinki.

Proweniencja: Dar J. E. Ks. biskupa dra B. Kominka (Wrocław 18. 8. 1959 r.).

Nr 654. *Liber II Decretalium Gregorii IX Pontificis Maximi traditus ab Admodum Reverendo, Religioso, Eximio ac Doctissimo Patre Antonio Nestroy S. S. Canonum in Alma Universitate Leopoldina Wratislaviae Professore Regio, Publico ac Ordinario conscriptus a Francisco Josepho Feige S. S. Canonum auditore 1749.*

Łać., 1749 r., 17,5 × 21,8 cm, k. 63, nlb. 3, pap.

Oprawa tekturowa.

Proweniencja: Lubomierz 22. 7. 1960.

Sygn. F. 8. a.

Hoffman, s. 116.

Nr 655. *Liber 3/4 Decretalium Gregorii IX traditus ab Antonio Nestroy scriptus a Francisco Josepho Feige 1750/1751.*

Łać., 1750/1751, 15,5 × 18 cm, k. 145, pap.

Oprawa tekturowa.

Proweniencja: Parafia Lubomierz 22. 7. 1960.

Stara sygn. F. 8^b.

Hoffmann, s. 116.

Nr 665. *Tunkil Spigil super quartum sentenciarum.*

Łać., XV w., 21 × 30 cm, k. 465, pap.

K. 421 — Et sic est finis huius libri;

Oprawa: deska, skóra, zachowane 10 guzów ochronnych, brak jednej zapinki, tłoczenia ozdobne w formie linii.

Proweniencja: Góra Śląska.

Sygn. VII.

Hoffmann, s. 107.

Filigrany — por. F. Piekosiński, Średniowieczne znaki wodne, Kraków 1893, Nr 987 (r. 1429), niektóre zbliżone do Nr 642 (v. 1400).

Nr 667. *Apparatus Wilhelmi. Summa Ottonis. Canones Decreti.*

Łać., XV w., 21,5 × 31,5 cm, k. 540, pap., inicjały.

k. 1 — Labia sacerdotis custodiant sapientiam; K. 157 — Explicit

Summa Wilhelmi; k. 181 — Spis alfabetyczny od: „Abbas utrum possit prohibere monacho ne confiteatur episcopo vel suo penitenciaro” ... do „uxoratus”; k. 313 — Aspice et fac secundum exemplar; k. 502 — „Abel, Abyssus” do „Zelus, Zodiacus”. Queritur utrum fratres minores vel fratres predicatorum vel alii religiosi”.

Spis od słów „Ad excusationem”;

Oprawa: deska, skóra (zniszczone), zachowane guzy ochronne (10), zapinki (2).

Proweniencja: Góra Śl.

Sygn. IX.

Hoffmann, s. 107.

Filigryny: Fr. Piekosiński, Wybór znaków wodnych z XV stulecia, Kraków 1896, Nr 1047, 1048, a więc z XV w., 1445 r., 1440 r.

Nr 678. Decretum abbreviatum Johannis Caldrini.

Łąc., XV w., 21 × 30 cm, k. 276, pap.

Oprawa: deska, skóra, brak jednego guza ochronnego, brak zapinek, górna okładka oderwana.

Proweniencja: Góra Śląska. Sygn. XX.

Hoffmann, s. 108.

Nr 680. Clementine.

Łąc., XV w., 21,5 × 31,5 cm, k. 167, pap.

Oprawa: deska, skóra, ornament linii i kwiatów, brak łańcucha.

Proweniencja: Góra Śląska.

Hoffmann, s. 108.

Sygn. XXII.

Nr 703. Casus Summarii domini Joannis Andree decretorum doctoris Bononiensis super quinque libros Decretalium (per Joannem Throsicii de Barth).

Łąc., XV w., 15,5 × 22 cm, k. 232, pap.

Na karcie ochronnej: „Decretum Concilii Constanciensis super vitatione excommunicatorum”.

K. 2 — Incipit liber Institutionum; k. 24 — Incipiunt Casus summarii; k. 67 — Explicit liber; k. 68 — De sponsalibus et matrimoniiis; k. 137 — Per me Johannem Throsicii de Barth; k. 136 — Tituli in Rubrice primi libri VI. decretalium; k. 142 — Incipit decretum abbreviatum; k. 169 — Genesis; k. 269 — Appocalipsis; k. 271 — Proficere volentibus studio in iuris...; k. 282 — Secuntur Auctoritates canonum et decretalium; k. 286 — Ignorancia. (ego Bartholomeus Brixienis).

Oprawa: deska, skóra, jedna zapinka.

Proweniencja: Góra Śląska.

Hoffmann, s. 109.

Sygn. XLV.

Nr 704. *Corpus iuris utriusque.*

Łąc., XV w., 16 × 22,5 cm, k. 499, pap.

K. 1 — laudabile votum; k. 489 — Et sic est finis; k. 489v. — alfabetyczny spis treści; k. 490v. — *Corpus iuris*;
Pierwsza karta ochronna pergaminowa z notacją.

Oprawa: deska, skóra, pierwsza okładka oderwana, dwie zapinki, tłoczenia.

Proweniencja: Góra Śląska.

Hoffmann, s. 109.

Sygn. XLVI.

Nr 705. *Casus decretalium.*

Łąc., 1394, 1463 r., 16 × 22 cm, k. 310, pap.

K. 1 — De summa trinitate et fide catholica; De constitutionibus, de rescriptis. K. 294 — *Explicunt casus decretalium finiti per Fabianum Seyffirsdorff Anno domini 1463 in octava visitationis Marie.*

K. 300 — *Arbor consanguinitatis*; k. 307 — *Explicit lectura arboris consanguinitatis et affinitatis Johannis Andree legentis Bononie Anno domini 1394*; k. 309v. — *De anno gracie. Extravagantes Johannis pape XXII.*

Oprawa: deska, skóra, zachowane 8 guzów, dwie zapinki, tłoczenia linii, na okładce naklejka tytułowa „*Casus summarius decretalium*”.

Proweniencja: Góra Śląska.

Hoffmann, s. 109.

Sygn. XLVII.

Nr 708. *Regulae Juris Canonici.*

Łąc., 1674 r., 17,5 × 22 cm, k. 204, pap.

K. 201 — *finivi die 9na Januarii Anno 1674.*

Oprawa: tektura, płótno, skóra.

Proweniencja: Dar Parafii Jawor Śląski; przekazał ks. dziek. Michał Milewski.

Nr 713. *Glatzer Mannrechts — Protocoll von J. 1346—1390.*

Łąc., niem., 1. 1346—1390, 21 × 29 cm, k. 90, pap.

K. 1 — ma adnotacje późniejsze „*Glätzer Amtsbuch oder Mannrechtsprotokoll der Grafschaft Glatz. vom J. 1346 bis 1388*”, „*Liber Vetustissimus Comitatus Glacensis*”.

Foliacja zaznaczona I — XLIX, 50—61, od 62 poprawka czerwonym atramentem, k. 79 skreślona, a napisane czerwonym atramentem Fol. 80, 81, czarnym atramentem k. 80 nie skreślono,

ostatnia karta Fol. 90 czerwonym atramentem, dawne 89 czarnym.

Karty rękopisu zniszczone już dawniej od strony prawej, uszkodzony również tekst. (Naprawiono w 1961 r.).

Oprawa: deska, skóra, żelazne okucia na przedniej okładce, brak ich na dolnej, skóra zniszczona na dolnej okładce, brak zapinek.

Proweniencja: 1) Bibliotheca Josephi Koegler Capellani Rengersdorfensis 1802. 2) Geschenk erhalten vom Herrn Landrath von Reibnitz. 3) Ks. kan. Mikołaj Owsiański, prob. z Oldrzychowic Kłodzkich, przekazał jako depozyt.

Rękopis opracowany i wydany w: *Geschichtsquellen der Grafschaft Glatz. Bd. 5: „Aeltestes Glatzer Amtsbuch oder Mannrechtsverhandlungen von 1346—1390,, herausgegeben von Dr (Franz) Volkmer und dr Hobaus, Habelschwerdt 1891. s. 169.*

Na grzbiecie stara sygn. dit. A., r. XI (zatarte). Zakonserwował L. Majchrzak w 1961 r. (Dołączono 7 fotografii Kodeksu przed konserwacją dla wykazania stanu zniszczenia).

Nr 736. Hugonis Grotii de jure Belli ac Pacis libri tres, ex explicatione Domini Jacobi Vitriarii, in quibus Jus naturae et gentium, item juris praecipua explicantur Lugduni Batavorum 1727.

Łąc., 1727, 274 × 372 mm, k. 267, pap.

Oprawa tekturowa, skóra.

Proweniencja: Parafia Krzewina (1963 r.).

II. RĘKOPISY Z BIBLIOTEKI POKOLEGIACKIEJ W NYSIE

Nr 1 n. Liber Casuum.

Łąc., XV w., 21 × 14,5 cm, k. 197, pap., ilum.

1. Ten tytuł napisany jest później inną ręką.

K. 41r—103v. — Lucidarius Misse; k. 17v. — Post hec Canon misse particulariter declarandus sit. Incipit; k. 18r. — Te igitur clementissime pater; k. 103 — Adest finis huius operis Anno 1476:

2. K. 104r—113v. — Tractatulus mgri Johannis Gerson de trahendis parvulis ad Christum;

3. K. 114r—187v. — Concordantie tocuis bible cum jure canonico et primo autoritatum libri Genesis.

Na pierwszej karcie mamy inicjał „H” i napis „diuinum auxilium sit semper nobiscum”.

Oprawa: deska, skóra, naprawiona częściowo płótnem, karty ochronne pergaminowe, tłoczenia linii i geometrycznych wzorów, 2 klamry i zapinki zagubione, ostatnie karty wydarte, jedna

okładka złamana i zagubiona; oprawę naprawił L. Majchrzak w 1958 r.

Proweniencja: 1) Liber Johannis Gruner et eundem attesto et do domino Nicolao Brieling ut post mortem donet Ecclesiae sancti Jacobi in Nissa. 2) Bibliotheca Parochialis Ecclesiae s. Jacobi Nissae 1681 z. 41.

Nr 6 n. Łać., niem., XV., 31,3 × 22,3 cm, k. 211, pap.

Druk: Lectura Arboris utriusque iuris consanguinitatis et affinitatis cognationis spiritualis et legalis diligentissime copiosissime comportata multis prius inalijs obmissis insertis ad laudem dei et utilitatem studentium repetita Anno quingentesimo.

Niżej jest dopisane ręką „per Joannem Andream Decretorum Doctorem”.

Druk: „Lectura” kończy się „Impressum Lipczk per Baccalau-
reum Uuolfganum Monacensem. Anno salutis nostre. 1517”.

Drugii druk: Modus legendi in utroque Jure. (... in alma universi-
tate lipczensi impressus sub Anno domini MCCCCXCVII”).

Trzeci druk: Lecture Joannis Andree super arboribus consanguinitatis et affinitatis necnon cognationis spiritualis et legalis eiusdem alterius doctoris instar Joannem Anscribentis cum commentariolis pulcris notatis et questionibus bene emendatis (1498).

Rękopis: Rechtsspruch Coplatiue vorbintlich.

K. 168, 195, 208, 221 — czyste.

Oprawa: skóra na grzbiecie, dwie klamry zaginęły, jako wyklejek użyto pergaminu z tekstem i neumami.

Proweniencja: 1) „Collegii Wratislaviensis ex testamento D. S. Schleupneri”. Inna ręka dopisała „Seminarium Nissensis”. 2) Bibliotheca Ecclesiae Parochialis sancti Jacobi Nissae 1681.

Sygnatura dawna VI, 31, I, 38.

Nr 8 n. Jus Canonicum.

Łać., XVI w., 30 × 21 cm, k. 433, pap.

Na pierwszej stronicy podany jest rejestr: De Summa communitate et fide catholica, De Constitutionibus, De rescriptis, De consuetudine, De postulacionibus praelatorum. „Explicit apparatus domini Johannis andree super vj lib. decr.” Spis ten kończy się słowami „Regule finis”.

Oprawa: deska i skóra; w 1958 r. zniszczoną skórę zastąpiono płótnem; pierwsza okładka zaginęła.

Proweniencja: 1) „Liber Johannis Gruner de nissa comparatus pro quinque ungaricis florenis”. „Attesto et do Ecclesiae s. Jacobi in Nissa”. 2) Bibliotheca Parochialis Ecclesiae s. Jacobi Nissa 1681. z. 9.

Sygnatura stara V, 2.

Nr 25 n. Adnotationes in quatuor libros Institutionum Juris Canonici.

Łań., 1678 r., 20 × 14,4 cm, k. 227, pap.

K. 29—33, 60—64, 87, 89, 98—100, 113, 114, 155, 156, 191, 192, 219—227 — czyste.

Spisał Jan Feliks Pedewitz „Pro tempore alumnus Gregorii Papae XIII in Collegio Germanico Romae Anno Christi 1678”. Explicante Excellmo ac Multum Reuerendo Domino Doctore Johanne Canuto Professore Canonum i Sapiencia Romana ac in Collegio Germanico s. Apolinaris ibidem”. „Excepit ac in hunc librum hoc ordine iuxta methodum Joannis Pauli Lancelotti, seruatit titulis ac paragraphis collegit”.

Oprawa: tektura, zapisany pergamin, nuty, tasiemki.

Proweniencja: Joannes Felix Pedewitz.

Sygnatura dawna III, 31.

Nr 31 n. Scripta Canonistica.

Łań., 1432 r., 21 × 14,2 cm, k. 412, pap., perg.

K. 11 — Incipit ordo Judiciarius magistri Cancticz Summa Engidii (?); k. 255 i 256, papier. „Actum in castro nostro Cozlyn Anno domini Millesimo quadringentesimo XXXij..” „Sifridus Dei et Apostolice Sedis gracia Episcopus Caminensis”. — Część pergaminowa kończy się: „...qui me scribebat Guilli nomen habebat”.

Oprawa: deska i skóra; pergamin uszkodzony.

Proweniencja: 1) Na okładce wewnątrz: „Liber domini episcopi pomezaniensis”. 2) Bibliotheca Parochialis Ecclesiae s. Jacobi Nissae 1681. z. 63.

Sygnatura dawna II, 35.

Nr 32 n. Decretum seu Jus Canonicum abbreviatum.

Łań., 1514 r., 22 × 14,7 cm, k. 257, pap.

K. 81—84, 180—181, 203—205, 228, 243 — czyste.

Na końcu podana data — Rome Xij Kal. novembris 1514.

Oprawa: tektura i skóra.

Proweniencja: 1) „Collegii Wratislaviensis ex testamento D. S. S.” (Schleupneri). 2) Bibliotheca Parochialis Ecclesiae s. Jacobi Nissae 1681. z. 42.

Sygnatura dawna III, 11.

Nr 86 n. Prima pars Summae. Quaestio prima: De sacra doctrina qualis sit et ad quae se extendat. Quaestio de iure.

Łań., XVII w., 13,5 × 20,5 cm, k. 286, pap.

K. 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 281 — czyste.

Oprawa: tektura i pergamin z tekstem: In annunciacione beatae

Mariae i innymi, nuty" Ave Maria, ave plena gratia..."

Proweniencja: Bibliotheca Parochialis Ecclesiae S. Jacobi Nissae
1681, z. 66.

Sygnatura dawna 66. Sygnatura obecna 86n.

III. REKOPISY ZAGINIONE

Nr 55. Statuten der Schwestern vom deutschen Hause St. Mariae zu
Jeruzalem.

Niem. i włos., 1854 r., pap.

Nr 435. Speil, Pfarramtliche Geschäftsverwaltung.

Eingereicht: Mai 1929.

S u m m a r i u m

DE CODICIBUS JURIDICIS BIBLIOTHECAE CAPITULARIS WRATISLAVIAE EXTANTIBUS

Auctor in tripartita operis compositione describit 93 codices juridices Bibliothecae Capitularis Wratislaviae. In prima parte notitiam porrigit de 84 codicibus eiusdem Capituli Cathedralis Ecclesiae Wratislaviensis. Pars secunda tractat de 7 codicibus de Bibliotheca Paroeciali s. Jacobi Nissae oriundis, nuc vero in Wratislaviensi Bibliotheca Capituli asservatis. In tertia parte enumerat 2 codices, deperditos durante bello mundano in 1945 anno.

Bp Wincenty Urban